

Előzetesi ár:

Vidéken: Helyett:
 Évesre 2 f. 50 kr. Évesre 2 f. 24 kr.
 Félévre 1 f. 50 kr. Félévre 1 f. 48 kr.
 Eladás egyes számukért nincs.

HETILAP

Hirdetések és magánviták:

Hirdetések és magánvitákhoz minden ízbeni
 tük négy hasábos gar- beiktatásnál még 10 pkr.
 mond sora 3 p. kr., a belyegdíj számítandó.

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

E lap szellemi és anyagi ügyeit illető minden levél
 a SZERKESZTŐSÉG-hez ezimzendő.

Bérmertetlen leveleket csupán reudas levelezőinktől
 fogadjuk el.
 Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen a lap jelen ivny alakjában minden szerdán
 és szombaton délel.

Tartalom:

Képek a mezei életből. I. *Agricola*. — A talált kin-
 csekert illető rendeletek. *Kővári L.* — Kaukázus
 prophetái. — Levélvezés: Szilágyság — Torda —
 Hunyadvár. — Hírűzér. — Tárca: Vegyesek.
 Lárifarik. — Piaci árak. — Hirdetések.

Képek a mezei életből.

I.

A hajdani romai villákat, a kenti és brab-
 anti mezei lakokat nálunk faluk képviselik.
 A földmivélés állandó lakhelyeit ama tarto-
 mányokban e kis coloniák tették s teszik ma
 is. Itt élnek ők mezeik közepében, nem mint
 mi külön falukban; az iparos és tanult osz-
 taly a városokat alkotják. Mikor jutunk mi az
 okszerű gazdaság, a czélnyános birtoklás és
 civilizáció e magas fokára?

Azt mondják: mint minden dolognak egy
 benső valódi, és egy más viszonyos, önszük-
 ségeink által meghatározott bece és értéke
 van; ugy val minden helyzetnek a társada-
 lomban némely fontos és szép oldala már csak
 magában véve is, de van, ha azt a politikai,
 társadalmi és időviszonyok méltatásával, kellő
 nézponttól tekintjük. A tárgyak külalakja a
 néző szemüvegének színéhez alkalmazkodik,
 benső lényege nem. A békétlen lélek habo-
 ruban van a világgal; a beteges kedély fe-
 ketesárgának látja az egész univertumot; de
 azért más egyik sem másik valódiilag nem
 ugy van.

Nagyobb véleményoszhangzásra egyha-
 mar az életben nem akadhatni, mint mely a
 falusi életet, a gazdaskodást jelen körülmé-
 nyek közt, leheltenek tarja. En e vélemény-
 ben nem osztozom. Hiszem, hogy az ember
 multjától és egyediségétől sok függ, ismerem
 a gazdai pályá ezer tövisait, tudom, hogy egy
 vagy más állásnak előnyeit vagy hátrányait
 leggyakrabban felfogás és tényleges életviszo-
 nyok határozzák el. De azt is tudom, hogy
 semmi sors, semmi szabályszerű polgári álla-
 pot a jóllét és anyagi haszon utairól teljesen
 elzárva nincs, nem lehet.

A kinek megcsökönösödött akarata „te-
 lik mibe telik“ birtokait vesztésre hagyva,
 városokon élni, nem háborítom kedvtelésében.
 Az ilyen ne is olvassa e képeket, ne boszant-
 tsuk egymást siker nélkül. Nem akarok min-
 den áron proselytákat gyűjteni azon zászló
 alá, mely alatt én megingatok vagyoni álla-
 sunkat újból megszilárdíthatónak, s elyengült
 nemzeti és állami létünket ismét regeneral-
 tónak vélem. Mint gazda feltüntetni akarom a
 mezei élet vonzóbb oldalait; a nem vonzó-
 kat kiki maga tapasztalandja. Mások irjanak
 tudományos könyveket, buvárokodják a nyel-
 vet és történelmet. En legalább sorsom osz-
 talyosra kívánok hatni. Egyedüli czélom: hol
 az okszerű gazdaság és mezei élet
 iránt hajlam van, annak erősítésére
 hol nincs, teremtésére lehetőleg be-
 folygni. Jelen és más dolgozatimnak más irá-
 nya nincs.

A mezei élet egyszerű de változatos tárgy-
 vegyületében kétség kívül első a falu.

Out áll a rendesen egy szűk völgy nyi-
 lásában, néhol hegyek lábainál, másutt egy-
 egy emelkedett dombon, olykor egy terjedel-

mes pusztá rónaságain vesz el vagy hegyek
 közé szorul. Csendben és magányosan áll, mint
 munkanapon az egyház, komolyan s méltóság-
 teljesen mint a tenger szigete, mely felett szá-
 zadok suhantak el vészben és viharban.

Ki nézte ki e helyeket? ki építette az
 első hajlékot? ki gyűjtötte őket össze s ne-
 vezte faluknak? Hol van kezdetük s mikor
 lesz végük? Egy-egy kis állam minden falu:
 pusztulnak és épülnek, vesznek és támadnak.
 Változik nevük, lakóiknak vére és nyelve; de
 életök szakadatlanul foly. Vajon mi nem me-
 gyünk-e egy ily organikus változásnak élébe?

Meglepő volt a mi falunk tekintete a
 multban; hisz fölöttük zugott keresztül mon-
 gól, tatár, német, török, kül- és bellelenség
 emberirtó hadzaja! Meglepő ma is, midőn any-
 nyi jelesnek lettek végső menhelye. Azonban
 falunk multja és jelene közt nagy különbség
 van külalakban, népességben, rendeltetésben.

Hajdan e falvakon egy tömeg ember e-
 gyütt élt, mivélte a földet, alkotványos jo-
 gainak gyakorlatára olykor a városokon és
 praetoriumoknál megjelent, tisztelt, törvényho-
 zóit megválasztotta s magányába vonult, ke-
 véss adóját közvetve vagy közvetlenül megfi-
 zelte, katonailletéket megadta, s ezzel vége
 volt a közzogok de egyszersmind közterhek
 catalogusának is.

A jelen más arcot öltött rajok s jövő-
 jöknek is nagy fontosságot ad.

Külalakjuk a tisztes óság színet viseli. A
 távol kékjéből legelsőben a fehértett egyhá-
 torony tűnik ki, messze elnéző a táj felett,
 égre emelve hädagos kupját, mintha egymaga
 a meny urával társalkodni, a terhével elfog-
 lalt népért folyvást imádkozni hivatva lenne!
 A nyárfák és fűzek, meg a dombosabb gyü-
 mölcösek és akác-sorok később bontakoz-
 nak ki a ködszürkületből. Itt ott egy két ma-
 gas udvarház emelkedik, melynek földelén és
 ablakain, udvarán és kerítésén kiállott bal-
 körülmények, átelt nehéz idők nyomai látsza-
 nak — a közép-századok vandalizmusára em-
 lékeztetők. Végre eléd táru az egész falu,
 zilaltan és pongyolán mint népe, szikszakos
 utcákkal mint a civilizált népek és osztályok
 boldogulási ösvényei. Ha beléjük érsz, bár az
 utcahelyek és ház sorok állnak, még is szá-
 mos új pusztaságokat fogsz észrevenni. Mik
 nem vagyonosodásra mutatnak. A kunyhók sö-
 vényzetét és paloták falait itt ott bedülede-
 zve látod; az arany középsor emberein azon-
 ban megnyugodni véled szemedet ha nem is
 lekedet, s önkénytelenül eszedbe jut a latin
 mondas: medium tenere beati. A kémenyek
 és zsupfedelek füstölnek mint Virgil korában:
 hány ember eszik meg Henrik király ohajtá-
 sa szerint, naponta egy tyúkot? meghatározni
 bajos.

Lehetetlen egy falunak kivált tavasz-
 kori tekinteten figyelmednek meg nem állapodni.
 A mint a zärtvetéskapu bejutsz, egy munkás
 ifju gazda tűnik eléd, ki kerítését igazítja,
 cselédek és napszamosok keze alá segédkez-
 nek; öreg atya az ablakok alá gyümölcster-
 mö, a kapuk és jóság élébe tűzhárító élő-
 fákat ültet, miknek árnyában ő talán soha nem
 pihen, miknek gyümölcséből ő alig fog onni;
 az udvaron kis gyerekek, unokák futkosnak,
 játszodoznak.

Tovább menve, egy másik, füzéit nyesi.
 sánczait takarítja, hidján tesz igazításokat, dü-
 löfében lévő korlátait támogatja; mint midőn
 az adóst harmadnapra vagy egy hónapra exe-
 cutiora intik.

Egyik udvaron karót hegyeznek a bor
 áldot fájához; a másikon egy új házaspárnak
 hajlékot építenek, melyben béke és háborúság,
 kedv és bánat, remény és csalódás örök cse-
 rében fognak egymással váltakozni; az új pár
 hihetően gyermekeket nemzend, kik szolgálk-
 születnek, és szolgákat, kikből urak fognak
 növekedni; szívök véren táplálják azokat a
 hon számára, és lesznek tán idegen földön
 bujdosók! ki tudja jövődjöket?

A falu egyik zugában egy barna férfi, a
 község kovácsa ekéket próbálgat, legénye kac-
 rokat köszörül, felesége az ajtó előtt fon, gye-
 rekei láncszemeznek; a másikon egy laka-
 dalmas tömeg vonul el fenyőágas és bojtos
 szarvu, piros kendős és csengetyüs ökrökkel,
 agy nemüvel és ládákkal magasan rakott sze-
 kereken. A köznyalomra csendörök vigyáz-
 nak és a nép engedelmekdni tanuló szelleme.

A tiszteletes alya, a helybeli lelkesz hora
 reggel szerény földeszek csoportjai közt megy
 templomba, áldást imádkozni a nap fáradal-
 maira, s egy két tisztes aggastyán kíséreté-
 ben zárja be a szent hajlékot: a többik mind
 dologra siettek!

Megmozdult táborhoz hasonlít egy tavasz-
 napon a falu. Minden udvar és jóság zajgásba
 jó, a munkához képest ekét, szekeret, kapá-
 kat sat. készítenek elő, cselédség és barmok
 kiállnak, a gazda rendez, hagyakozik, indú-
 lásra int; a gazdasszony vagy nöcselédei a
 ma ország és házi állatok dolgát, szobák és ház
 eleje megtakarítását már elvégezte s a konyha
 körül sürgölődik; még a kutyák is készülni
 látszanak, a kapuk nyílnak, minden indulónak,
 a kapuk betevődnek, hosszas csend alá be a
 faluban, mit csak az ebéd és délebedért me-
 zöröl haza jövő fehér kötényes, sima és czifra
 szalagos hajzatu nöcselédek kalandbeszélge-
 tései s a napnyugtakor ismét hazatérő mun-
 kás-osztály tréfás szóváltásai zavarnak meg...

Falvaink egykori és mai népességében
 szintugy nagy a különbség.

Egy tekintélyes számu mivélte ember él
 mostanság birtokában. Ezek régen a haza vé-
 delme, az önképzés, szolgálati és tudományos
 előkészületek vagy épen a közigazgatásbani
 tetleges részvét színhelyéről kényszerítő és
 más körülmények által szorítottak e térre.
 Verhőczyt és iróttalat hajdan, ekét és vető-
 abroszt fognak ma hecsületes kezeikben. Az
 ország törvényhozó teremében, aranyezüstös
 dolmányban láthatál nem egyet csak közel i-
 dőkben, s ime most ősi jóságain cselédei kö-
 zött, egyszerű mezei öltönyben dolgozva halad
 fel. Ily egyének vegyülnek ma a falu népességét.

Es mi a falvak jövő rendeltetése? A bi-
 rodalomnak, közelebből pedig hazánknak A-
 chilles-sarkaiává válni. Községi szerkezetünk-
 ben az alkotványosságának számos elemei van-
 nak fenntartva, a nemzeti erő kifejtésére, au-
 tonomicus életre ut nyitva, mód engedve. Ilyen
 a szabad gyülekezhetes keblü ügyekben, a ti-
 zenkét forintos keresetekbani itélhetés, az ár-
 vai ügyek első bírósági igazítása, községi pénz-
 táruk, rendőrség sat. kezelése.

Új csak határozott ideig városos s nézd a fényűző s zajos életet, kísérd figyelemmel a kedélyeknek bal fondorkodás és külsemények általi örökös hullámzását; nézd a mindennap születő és elhaló álmokat és reményeket, a folytonos versenyzést, erőködést és harcot, való és ábránd, létező és ohajtások között; vedd számba a társas élet élvei mellett annak jóval több kellemetlenségeit; s midőn lelked egészen elfárad s pihenésül egy pontot keres, menj falura, vonulj a mezei élet csendes kebelébe, ott lelni fogsz nyugalmat és szórakozást; nem hat el ide a nagyvilági zaj; erős szenvedélyek nem ostromolják a kebelt; a kívánságok kisebbek, a szükségek könnyebben kielégíthetők; fordulj a természethez ő hű anyád s barátod lesz: falun lakik az egyszerűség, a jó egészség, mezőken a bátor szív és tőretlen kedély. Szép vagy te o természet, szép vagy te falu! Agricola.

A talált kincsekkel szembeni rendeletek.

Az, hogy hazánkiai a földből felmerülő kincsek iránti rendeletekkel tisztába nem jöttek: a tudománynak roppant veszteségeket szerze. Mennyi műkincs kerülte elő régiségekben oly dús hazánkban: s hol vannak a kincsek? zsidók, dugárusok kezébe jutának, kik azokat kitakaríták a hazából.

A conservátorok utasítása 8-ik §-a az ily felföldözésekrei figyelést szoros köteletségévé teszi az illetőknek: nem hogy azokat lefoglalják, hogy azoktól a feleket megfoszassák, hanem hogy azokat ha olyas kezekben lennének, muzeumok számára pénzzel megszerezessék.

Csak közelebbről is több ily felföldözések merültek fel a hazában, a nélkül hogy tudnók a feltalált tárgyak, pénzek, voltaképp hová tetettek. Jobbat remélve, fogalmazni szeretünk azon rendeletek értelmét s utasításunk ezt illető pontját, hogy a kincstalálók magukat alkalmazzassák.

Régebben a talált kincs három felé osztott: a feltaláló, a földtulajdonos és az államom között. A kormány 1846 jun. 15-kén kelt egy rendeleténél fogva, hogy az eltilkölásoknak a tudomány érdekében elejét vegye, a harmad részről lemondott; s a találmányt a feltaláló és földtulajdonos közt rendeli megosztatni.

Feltéve azt, hogy vagy a feltaláló, vagy a földbirtokos oly egyén lehet, hogy ezen találmányát, vagy annak egy részét meg nem tartja: a conservátorok figyelmét oda ualá, hogy az ily találmányokból, legyenek azok érczek, szobrok, edények, fegyverdarabok sat. a lehetőséget, mennyire kénszerítés nélkül kihivhető, megváltás végett megszerezze, s azokat muzeumokba juttassa.

Ha a tárgy olyan, hogy abból a bécsi régiségár példányt nem bír: akkor a illető a tárgy becséhez képest annak valódi értékén felyül tíz száztólira számíthat, sőt valódi értékének kétszörös árára is.

Midőn tehát a műkincs-ílest többé semmi sem nyomja, mi eltilkölésukat kívánatosá tenné: arra kívánjuk figyelmeztetni az illetőket, hogy van a kormányának egy igen tívös rendelete, melyből kiindulva a dugárusok bizalmatlanságot kívánnak e tárgyban örökre fentartani. Es ez azon többször megnyújtott rendelet, mely a régi műkincseknek a birodalomból leendő kitakarítását elközbizás büntetése alatt tilalmazza.

De miután a magas kormány e kincsek szabad eladását, bevését, egyik koronartartományból a másba, s onnan másba vihetését megengedte; miután harmadáról az illetők részére lemondott; miután azokat a poilitikai tán kénszerítő hatóságok alól, egészen tudomány-szemponból működő ügyvivők kezébe tette le: azt hiszem nem csatlakozunk azon reményünkben, hogy az ezután felmerülő műkincsek bar-bar kezek rombolásainak, vagy dugárusok csa-

lárd nyervágyának kitéve nem lesznek. Hanem minden feltalált tárgyat napfényre hozva, azt a tudomány érdekében a lehető legjobb helyekre tesszük le, a jelenkor és jövő örömére.

Kövári L.

Kaukázus prophetái. *)

1832-ben 18-ik octoberben tették az oroszok az utolsó győzelmes rohamot Himri, Kaukázus egyik sziklavárára, melybe az ellenség főnökük Kazi Mullah és Samyl a Murid*) alatt menekült. Már több nap óta dühöngött a harc mindkét részről hallatlan vitézséggel, de dacára az orosz sereg számtöbbségének, mely jelen esetben még különösen útgei által lön félelmesse, az erősség hős védelmezői visszautasítottak minden feladásra czélzó föltételeket. Verseké enekelve a koránból, vad fanatismussal küldék a halalos golyót ellenségeik soraiba. Már be volt kerítve e sásfészek háromszoros fala, az erősség tornyai már romokban heverték az ellenség golyóitól, de Kazi Mullah és Samyl mit sem akartak a feladásról tudni. Ekkor pirult fel october 18 hajnala s vele megkezdették a roham, mely a legvéresebb, a leggyilkolobb verekedés után a várat az oroszok birtokába juttatta. Kazi Mullah s számos Murid Samyl oldalánl vereztek el; ő maga egy golyó s egy szuronydöfés által sebesített meg, de ennek dacára utat tört magának az öldöklés között, megfoghallan módon eltűnt, s két évvel később újra hangzott a Kaukázus neve dicőségétől.

Sokáig és különféle oldalról állítaték, mikép Samyl Himri-nél a muszkáktól elfogott, sz. Pétervába vitetett, s orosz tiszté tételyén, saját honfiai ellen csatára küldetett volna; mivel azonban egyszer főnökétől megbántatott, az alkalmat használta s újból átment Oroszhon ellenségeihez. Sőt azt is beszélik, mikép később egy elfogott sebesült orosz tiszt elébe vitetvén, Samyl benne sz. pétervári barátjára ismert, sőt hosszash beszélgetés után szabadságával ajándékozta meg. Ezen állítólagos beszélgetés természetesen egy csomó részletességgel, melyek annak érdekes színezetet adnak, meséltetett újra el.

Az előbb említett eset valóban igaz, azaz a különbséggel, hogy hős nem Samyl, hanem Dániel bey, jelenleg Samyl barátja és bajtársa.

Dániel bey valóban orosz tábornokká tettetett, de megszőkött, s Tiflisből hazájába Sklisziába, melynek azeit szultánja volt, menekült, hol a lázadás zászlóját rögtön felütötte. Belgrád orosz ezredes számos sereggel indult ellene s Sklisziát bevette rohammal. Dániel megmenekült s Samylhoz csatlakozott, ki őt felvette törzstisztei közé.

Azonban térjünk megint Samylhoz vissza. Könnyen gondolható, hogy Samyl mesés szabadulása anyagot nyújtott a hegyi lakók mindféle csodás mondásaira. A többek közt egy ezen csodaregék közül beszélik, mikép Samyl Himri rohamánál csakugyan megöletett, Allah azonban új életet lehelle belé, a Murid feltámasztásával látható jelt adandó, hogy őt választá ki hitsorsosai főnökéül.

1834-ben másodsor mentetett meg Samyl élte ily csodás módon. Ez esemény színhelye Chuzak, az avarok kánjának székhelye volt. Az oroszokhoz szító Pasubike kán 1830-ban visszautasítá Kanzi Mullaht-t. Később Hamzad bey, e látnok utóda elfoglalta Chuzakot, de csak miután előbb a kán két fiát, kik alkudozás végett sátrába mentek, hitlenül megölette volna, mire anyjukat is meggyilkoltatá.

*) Mutatvány dr. Wagner „Schamyl als Feldherr, Sultan und Prophet und der Kaukasus“ című legújabb igen érdekes művéből, a melynek magyarrá telefelvétel jelenleg egy igen ügyes toll foglalkozik. Szerk.

**) A Muridok egy szent csapat tagjai, kik magukat a vallásért a halálnak áldozzák.

Daghestan földén nem hiányzik a boszuló, s a Muridok új főnökének két leghűbb és kitünőbb bajtársa kezétől kelle meghalni.

A két testvér Oszman és Hadsi Murad Omar khánnal, a chunzaki kán legidősebb fiával növekedett fel. Saját atyjok által ingerellettek boszura, s Hamzad bey-t a mosében szurták le. Oszman a muridok csapásai alatt verezett el, de testvére a népet lázadásra készítet. Számos muridok meszároltatának le a templomban, s azok kik megmenekülhettek, a toronyban kerestek menhelyet. Samyl, ki Hamzad bey-t követte a moséba, szinte ezek között volt. A kétségbeesés vitézségével védelmezték magukat. Hadsi Murad parancsot adott a torony felgyújtására. Csak két murid menekült meg a lángok közül. Az egyik az összeesküvés árulója volt, ki annak titokban tartásáért a Koránra tön esküt, s ki azt Hadsi Muradnak mégis fölfezte. Ő megint beérte, elevenen égettetett meg. A másik Samyl maga volt, ki ismét megfoghallan módon eltűnt.

Samyl harmadik menekülése a fenyegető életveszélyből nem kevésbé rendkívüli. Ez 1839-ben történt Achulko vára bevételénél, mely megint mindkét részről példátlan vitézség és hidegvérnek lön színhelye. Meredek sziklafalakon állottak a tssetszenek nejei lobogó ruhákban, s hatalmas szikladarabokat hengergettek le, vagy a fegyvert kezelék mint a férfiak, s ordítással tüzelék magokat a férfiak csatára. „Most meg nem foghatom,“ írta később egy akkor jelen lévő orosz tiszt, „meg nem foghatom, mikép tetszhetett nekem akkor minden oly mindennapnak, oly természetesnek. De azon perczen a leggyávabbak is köztünk vérengzők voltak mint a tigris, s az emberek szemei rettentő villámokat löveltek mint fegyvereink tűzokádó öbléi. Verben fűrdtünk, holt testeken másztunk felfelé, s a haldokló hörgéséből csatazenénk. En láttam mindent, de nem éreztem emberi módon mint egyébkor, mert az isten kihalt bennem, s csak az ördögnek éreztem uralmát.“

Az erősség bevételét, de maga Samyl, kiért tulajdonképen mind ezen megfeszítés történt, nem vala sem a megölettek, sem az elfogottak között. Fenn a sziklahasadékokban beszorult ugyan még néhány tssetszen, s kevés idő múlva több szökevény jött át, kik sürgős kérdézősködés után megvallák, mikép Samyl még fenn van s éjjel kötetlen fog lebecsátkozni s ellilantani. Azonnal oda vezényeltetett néhány biztos legény, a szökevényektől kimutatott helyet a legnagyobb gonddal őrizni. Midőn éjjel felé járna az idő, halk zörrenés lön hallható. Egy leghiai becsátottat le, ki szorgalmason átvizsgálván a helyet, jelt adott a fennlévőknek, mire egy más kaukáziai osont le hirtelen és ügyesen mint a macska. Ezt egy harmadik követte fejér köpenybe burkolva, milyet Samyl szokott volt hordani; az oroszok hirtelen előtörték s nagy sietséggel czipeltek a folygoyokat tábornokuk sátrába. Itt azonban meggyőződtek, mikép a menekülő, kit Samylnak vélték, egészen más, míg a valódi Samyl azon perczen, midőn az oroszok a helyet elhagyták, ugyanazon ponton lecsúszott s a Koissu partját elérte. Hasztalan küldetelt golyózás utána, ő elérte a tulso partot s eltűnt.

(Vége köv.)

LEVELEZÉS.

Szilágyság apr. 24-kén. T. szerkesztőség! Polyó 19-kén Percsenben, egy vigyázatlan gyermekek által rakott tűzről a láng elharapóván, 160 ház lett lángok martaléka. Rettenetes volt látni a forgó szél által is elősegített elem akadályozhallan terjedését; s nem csak házak, de gyepük, élőfák stb. is hamvadtak el. Egy ember, ki a segítségül sietett szilágysomlyóakkal együtt a tűz harapózását gátolni, s a házakból holmit megmenteni igyekezze, oda veszett. S megjegyzendő, hogy e borzasztó

pusztulás nappal, déli 11-12 órak történt. Képzeltük most a szegény falusi embert, szántóföldjére telepedve, megmaradt szekérrnyő vagy kifeszített lepedője alá vonulni, s nézni a pusztá házhelyet hol mindene semmivé lett. Vetésre szánt gabonája elégett, mindene elégett. Vannak többen olyanok, kiknek semmi-jök sem maradt, a ház telken kívül; fedelők a kék ég, nyoszolyájok a zöld pázsint.

Bélteken 33 ház és 11 csűr égett el, ugyancsak a közelebbi időkben.

Hidalmáson az elmúlt hetekben egymás után három nagy gyulás volt.

Leletről is hason híreket hallunk. Az Erdélyi leletri Meszes pár hét óta hol itt, hol amott ég, s ez a fiatalosokban roppant kárt okoz. Kik csinálják e vad gyönyörűséget magoknak? nem tudhatni. Erdőgéseket máshonnan is hallani. — Látogat az ur keze minket mindenképen.

Vettük Beóthi Laczi „Nesze semmi fogd meg jól”-ját is. A Pesti Naplóval együtt öszintén sajnálom szegény Beóthi Laczit. Ennyi sületlen elnézőséget egybehalmozva, magyar nyelven nem olvastunk.

S mind a mellett, hogy a kettőt egy órában említeni nem lehet, Arany „Toldi”-jára menyek át. Dicséretesem szükségtelen. Népek lélekemlék, gyermeknek észfejtőbb, nemesebb olvasmány mint ez, eddig magyar nyelven nem létezett.

Ismerek egy családot, melynek sok gyermekei vannak, s e gyermekek, a nélkül hogy valaha valaki utasította volna, könyv nélkül tudják „Toldi” nagy részét.

A mojrádi vármegyénél hivatalos kutasok történnék, az alkerméleti biztosság részéről, a napokban. Tán Kővári — mint conservator — utasítása nyomán? A Szilagyban sok nevezetességek vannak: Mojrád, Valko, Somlyó stb.

Torda april 26-kán.

Változók az idők! országos vásárunknak, mely tegnap estig nyulánkozott, silány eredményt közölhetjük. Mindenféle sátori cikkek kelendőségét a „mit tetszik parancsolni” májusi virágokra mosolygó szivárvány színében tükrözi, annak a mi tetsziknek, s az annak meghajlóknak „semmi sem” csengésök a vásár felszabadítását hirdett harang szavát képesek valának elnyomni. — Oh lemezolhatatlan pénz-szerem! éretted az adó bókól a vevőnek.

Baromkereskedő egy sem jelent meg, mi miatt ökrök, s meddő tehének ára mult mártius 4-kén lefolyt vásárral jóval alább állt; és így a hus ára tán mindenütt szállhatna, de a melyből — avagy nálunk — semmi sem lesz.

Legkötönyb pár ökr balásfalvi volt, de nem kelt el: nem is csoda, a leányka is, legyen bár „rózsas” szép neve, s lilom-fehér arca színe — ha jóval uti tul a rendes mértéket — nehézké kelendő.

Borjus tehéneknek, lovaknak, növendék marháknak, volt némi kelendőségök; azonban vásári czédula 900-zal kevesebb vállaltott mint mult mártiusban. Ez jóvő fárságra nem alkalmazható.

Tükör-, s szemüveg-árusoknak legsilányabb vásárunk volt; úgy látszik az ifjak ismerni kezdik mily színű a világ arca, s az öregek látják pusztá szemmel. De még lehet Tordán oly vásár, hogy a vakok szemévelága megjő, s közügyben commassálódnak.

Népesödülés meglehető volt; még is — mi nálunk a szeszek classicus szazadában nem történt — italok nem igen keltek. Ugy látszik: vagy a magos kedvnek lejárt korszaka, vagy a mértékletességről az asztalok labacskáinak szivreható kellett irni, különben nem is lehet, mert a mi borunk — mint az iskolai nevelés — csak főre hat, miről jövő szent János napi vásárunk alkalmával „verbis plura,” az az: borvizzel többit.

Kukurigó.

Hunyadvár leégéséről ezeket írják:

„April 11-én esti 11 órakor ütött ki a tűz a vár keleti részén a fedél alatt, s a keleti széltől segítve csakhamar elfogá a déli fedélzetet s aztán az északit is. A fedél összeomlása következtében szinte minden szoba padlása beomlott s leégett, a melyeket mostanság irodának s hivatali szállásul használtak. Az egész 12-ke deléig tartott. Okát nem tudják, s szándékos gyújtásnak hiszik.

Minden oltási kísérlet hasztalan volt, s csak életveszéllyel lehet megmenteni a kerületi hivatal levéltárát s a cs. kir. erdőszés uradalmi pénztárt, míg a cs. kir. vajdahunyadi alkermélet minden irományai s a várban lakó kerületi biztos szinte minden vagyonra a lángok martalékai lőnek.

A várépületen kívül még 7 délre eső ház égett le. Az egész vár úgy néz ki mint egy rom, a mely felett 16 kopasz kémény mered az ég felé, s csupán a nyugoti oldalon az úgy nevezett Nebojsza-torony ép.

E vész, mely az egész kis város lételet fenyegette, az államnak legalább 100,000 ftig menő kárt okozott.”

H I R F Ű Z É R.

Kolozsvár april 26-án.

** A köztemető szépitése, fakkali beültetése nagyban foly, a nemes gondolat általános viszhangra talált. Addig is mig szemlénket megtehetnők, nagy reményünk van, hogy begyepzés s virágtáblázás sem lesz csekélyebb. Bár Kolozsvár példáját minden város és falu követni indulna.

* Bátorak vagyunk a szülők figyelmébe ajánlani Stóger Béla ur lapunk mai számába igtatott felhívó hirdetését. Az énektanulás tán sehol sincs úgy elhanyagolva mint városunkon, minek nagy részt alkalmas intézet hiánya volt oka, mely ok most megszűnik, mint hogy ily csekély tandíj mellett a kevésbbé tehetséges szülőknek is alkalmuk nyílik gyermekeiket a művészet ezen egyik kellemes ágára taníttatni.

* A szent czélokra kezelt gyűjtések egyedül ellenőre a nyilvánosság lévén, jónak látjuk a Garay árvák részére apr. 17-kén rendezett táncvizigalom számolatát egész terjedelmében közölni: Bevétel

Elkölt 227 darab 1 ft 30 kros sorsneves be- léptijegy	= 340 ft. 30 kr.
Egy jegy	20 „ —
40 dar. 1 ftos sorsnevetlen jegy	40 „ —
A Pongráczék zenekara aján- dékozott	10 „ —
Csemege és ruhatarókerért jött	10 „ —
Öszves bevét 420 ft. 30 pp.	

Kiadás:

A tánczteremért adatott	40 ft. — kr.
Zenéért	40 „ —
Világításért	25 „ 12 —
Nyomdai költségek	11 „ —
Takarításért	7 „ —
Rendőri szolgálattért	7 „ 51 —
Öszves kiadás 131 ft. 3 kr.	
Öszve hasonlítva a bevétellel	420 ft. 30 kr.
a kiadást	131 ft. 3 kr.

a tiszta jövedelem = 289 ft. 27 kr. az az kétszáz nyolczvankilencz rft és 27 kr. ezüstben, mely öszveg rendeltetése helyére el is küldetett. Mit midőn a résztvevő t. cz. közönségnek tudomására juttatnánk, mind a tisztelt közönség, mind pedig azon lelkes hölgyek, kik becses közreműködésükkel ez ügyet elősegíték az árvák nevében fogadják halás köszönetünket. Kolozsvárt april 26-kán
Ferenecz Ferenecz
egyik rendező.

** April 26-kán tartá Röver Henrik, bécsi gondokaművész második hangversenyét, a városi redouteban, a legszebb közönség előtt. Kedvelt művésznök szabatos, érdektelen játéka új babérokat arata. Az általa előadott dara-

bok valának: „Nagy ábránd” Schubert gyászkerengőjére Srvaistól; Mazur és ábránd” Fűredi emlékek, változatok magyar népdalok fellett; a hangversenyadótól, mely utolsó és az annyi kedvességet vívott „Egy est a havason” viharos tapsokban részestül, melyre jelles vendégünk azokat ismételé. Közremunkáltak: Gyulai Ludovika k. a. ki többször részesite már művészi játéka élvezetében; Stóger, közbecsülésben álló szerzeményű ábrándot játsza zongorán, mely által nagyreményű fiatal hazánkba szép lelkeknek újabb fényoldalát ismerteté meg mint zeneszerző és játékos. Sok ily élvezetes estét ohajlunk. Mit vasárnap újban remélünk. Kedves vendégünk Röver ur ugyanis szives volt, a színházi alapítke nevelésére művészetét felajánlani, s reméljük, hogy közönségünk e szíveséget legtömegesebb megjelenségével fogja megköszönni. Mig a művész a művészetért fog versenyezni, versenyezzünk mi is a művészet hazai nyelv, remeztetés iránti hódolatban. Anynyival inkább, hogy a közremunkalók szép nevei, s az érdekes program a legszebb estvét ígérük.

* Vidonbákon közelebről egy cigány kunyhójában keletkezett tűz miatt borzasztó égés volt. 426 istálló, 149 csűr, 6 ház és 8 kunyhó lett hamuvá.

* A Benigni-emlékre eddig 439 frt. 57 kr. gyűlt Szebenben.

— Császár Ö Felsége a legmagasb egybekelés innepélyét egy kegyelmi tény által dicsőíté, mely újabb bizonyosságát képezi a közszereletű Uralkodó hasonlíthatatlan kegyessége és jóságának. Tudniillik egy az igazságügy-minister urhoz bocsátott legfelsőbb kézirat által valamennyi egyének, kik felségsértés és a közrend zavarása miatt (wegen Majestätsbeleidigung und Störung der öffentlichen Ordnung) itéltettek el, kegyelmet nyertek, és egyszersmind minden e tárgyban függőben levő perek (ha más egyéb vétség nem forog fenn) azonnal megszüntetettek.

— April 23-ki „Wiener Z.” hivatalos része következő közléseket tartalmaz:

Ö cs. kir. Apostoli Felsége, a belügyministerhez intézett legfelsőbb kéziratok által, a különböző korona országokban jöteknöz czélokra fordítás végett kétszáz ezzer pflo legkegyelmesebben ajándékozni méltóztatott.

— Ö cs. kir. Apostoli Felsége legmagasb menyekzője alkalmából, kegyelmesen rendelni méltóztatott, hogy az 1848. évben Galicziában történt felségárusási fordulatok, és erre ugyanazon év novemberben Lembergben kitört felkelés miatt, a vádlottak egyike ellen se indíttassék bünvádi kereset.

Ö cs. kir. Apostoli Felsége legmagasb egybekelése alkalmából f. é. apr. 16-ki legf. határozata által, összesen 356. politikai bűnök miatt várfogságra itélt egyéneknek részint egészen megkegyelmezni, részint büntetésidejök egy részét legkegyelmesebben elengedni méltóztatott. Egész megkegyelmeztetést nyert 240 egyén; a megítélt büntetésidő fele elengedetett 96-nak; a büntetésidő hátralevő részének fele elengedetett 18-nak; a büntetés hátralevő részének egyharmada elengedetett 2-nek.

Ö cs. kir. Apostoli Felsége az osztróm állapotot a lombard-velencei királyságban megszüntetni méltóztatott.

— A Császár Ö Felsége menyekzője emlékére készített emlékpénzek már kaphatók. Rajta a császári Felségek jól talált kétfős arcképe látható. Egy példány ára csinos tokban az új néphymnus szövegével csak 40 pengő krajczár.

— A szőlővész elleni szert tehát végre feltalálták, ha igaz. A francia földmívelési ministerium egy e czélra kinevezett bizottmánya szerint a szer nem egyéb, mint száraz kénpor, a melylyel a szőlőt háromszor egy évben meg kell hinteni egy fűvő segé-

lyével; először midőn rügyez, másodsor virágzás után és végre a fürtök megérése előtt valamivel. Megkísérteni nem árt.

— A harminczadi ráfizetés május hóra 35 prethen van megállapítva.

— Szilágyi Pál, a veterán színész, egy füzetet ad ki, mely 45 éves viszontagságos pályáján tapasztalt eseményekből beszélyeket és adomákat fog tartalmazni.

— Ministeri rendeletnél fogva az illető hatóságok kötelesek szigorúan örködni, hogy a lejtőkön vagy veszélyes emelkedéseken át vezető utak karfákkal legyenek ellátva.

— Rachelről írják, hogy oroszországi művészeti hadjárata 400,000 frankot jövedelmezett, a melyet szerencsésen el is hozott magával.

— Császár Ö Felsege a husvétli ünnepekre azzal kegyeskedett megörvendeztetni magyarországi alattvalóit, hogy ott az ostromállapotot megszüntelte.

— A jól szerkesztett „Vasárnapi Újság” előfizetői száma már túl van a 6000-n.

— A müncheni ipariárlatra eddig 1300 ausztriai kiállító jelentette magát, s remélik, miután a bejelentési határidő meg van hosszabbítva, hogy 1500-ra fölmegy. A londoni kiállításon csak 732 volt.

TÁRCZA.

Vegyesek.

* Török szállodák. Törökországban szinte minden faluban, a mely nem valamely főúton fekszik, van egy ház, a mely kizárólag utazók számára áll, s melyben ingyen nyernekek szállást és cselmest. E kiadás költségeit a falu lakói vagy egyesek nagyjómánya állja ki. E szép szokás azonban az újabb időben mindinkább kezd megszűnni.

* A halhatlanság utáni vágy. Franciaországban egy hírlap szerkesztője 20,000 frankot kapott végrendeletileg egy embertől azon föltétel alatt, hogy ennek életírását a lapban közzé tegye.

* A gyomor igen érzékeny, s a test minden működésével összhangzásban áll. Ha a bőr tisztántartását elhanyagoljuk, ha az öltönyt igen ráfeszül az emésztő műszerekre, ha a testet igen hidegben vagy melegben tartjuk, ha folytonosan tisztátalan levegőt szívunk, — ne csodálkozzunk, ha a gyomor nem végzi rendesen működését.

* Egy darázs-fészékben rendszeren 15—16 ezer kis czella van.

* A szűnyög minden nyáron 6—7-szor költ, s minden nőszűnyög kétszázötvenet tojik.

* Dr. Clarke, belga udvari orvos azt állítja, hogy nincs veszélyesebb, mint a gyermekeket korán hűsételre szoktatni. E szokás a gyermekeknek sok betegséget idéz elő, s az előált betegségeket sokkal bajosabb legyőzni, mint ha e tápszer nélkül nőnek fel.

Lárfirik.

Valami a hírlapi hirdetésekről. Nem rég egy gazdag uri ember olvasta egy berlini lapban, hogy valaki olyan port talált fel, a melyet csak a tóba kell vetni, s a legszebb pisztrangok teremnek benne. A por ára 2 arany, melyet a feltaláló visszaad, ha szere nem lesz kívánt hatása. — A gazdag ur tehát fogta magát, bepakolt 2 aranyat, elküldte a feltalálónak, s várva várta a pisztrangteremtő port. — Nehány nap múlva azonban pénze visszaérkezett ily levél kíséretében: „Sajnálom, hogy az ígért port nem küldhetem önnek. Az egész hirdetés fogadás volt. Fogadtam tudniillik néhány barátommal, hogy nem lehet oly ostobaságot hirdetni, a mire ne akadao olyan számar, a ki elhiggye. Ön már a huszonheledek. Maradtam sat.”

Úgyes visszatorlás. Amerikában történt. Egy ur gözhajón utazott, a mely annyira tele volt utazókkal, hogy kettőnek jutott egy hálószoba, de az is annyira kicsi volt, hogy az egyiknek a függőágyban kelle maradni, míg a másik felöltözött. A mi emberünk egy amerikaiával volt egy szobában, s ez korábban kelt fel, s már szinte egészen felöltözött, midőn társa uti táskájában egy fogkefét fogpórt pillantott meg. Rögön elővette, s a tulajdonos szemelátára használni kezdé, s aztán visszatevette, s egy székre veté magát, hogy lássa, miként fog társa felöltözni. E fel is kelt, s legelőbb is a mosdótálat a földre helyezé, lábát belé tette, s a fogkefével kezdte körmeit tisztogatni. Az amerikai csak elszörnyedt. „Uram, kiatta fel, ön oly csunya czebra használja fel a fogkefét, a minőt még soha sem láttam.” — „Oh én látam az előbb ennél csunyábbat is, választott a kefe tulajdonosa, — mert én e kefével mindig lábam körmeit tisztogatom.”

PIACZI ÁRAK.		Alsó ausztriai mérő.																						
		Buza.		Elegy buza		Rozs		Árpa		Zab		Törökbuza		Pityóka		Széna		Föld		Hus		Gyertya		
váltóban.		ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	
Kolozsvár	april 27-kén	13	—	—	—	8	20	—	—	3	30	8	—	6	—	2	30	—	—	—	—	16	1	5
Torda	„ 22-kén	12	—	—	—	5	30	—	—	2	40	6	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Hunyad	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dézs	„ 22-kén	—	—	12	—	9	20	—	—	2	40	6	40	5	30	—	—	—	—	—	—	14	1	6
Enyed	„ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K. Fejérvár	„ 15-kén	12	38	12	—	7	33	—	—	4	40	8	—	5	20	—	—	—	—	—	—	17 1/2	1	6
Besztercze	„ „	11	20	7	—	8	6	15	—	2	40	6	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz. Udvarhely	„ „	11	40	—	—	6	15	—	—	4	15	6	15	2	42	—	—	—	—	—	—	12 3/5	—	—
N. Várad	april 19-kén	15	—	12	—	9	30	7	—	5	—	9	15	—	—	—	—	—	—	—	—	20	1	12

Agto. Bécs april 24-én: arany: 42 1/2 ezüst 36 3/4.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(357) (2-2) 3697.

M. D. C. Árlejtési hirdetmény.

A kolozsvári cs. kir. tartományi törvényszék foglyai számára szükségelt 100 férfi- és 20 női kenderfészkon ingre, 40 czondrára és 40 nadrágra harisnyaposztóból f. évi május 3-kán délelőtt 10 órakor árlejtés lesz a kolozsvárvidéki cs. kir. kat. parancsnokság irodájában, a melyre vállalkozni akarók oly megjegyzéssel szállíthatnak fel, hogy minden hozzá szólni kíván az árlejtés kezdete előtt 10% bánatpénzt tartozik letenni s a szállítási akart tárgyakból mintát mutatni fel.

A szállítás részletes föltételei az árlejtés kezdete előtt nyilvánosan fel fognak olvastatni, s addig is e hivatalnál megtekinthetők.

A cs. kir. kat. parancsnokságtól Kolozsvárt apr. 21-kén 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(360) (1-3)

Birtok eladás.

Graf Csáky Károly — mig élt szepesmegyei főispán ur — elhalálozott özvegye szül. Pappe Erzsébet ö

nagyságának vég hagyományi tömegéhez tartozó — régebben pedig a gróf Traun Károly Mócsi jószágához tartozott — következőknek fekvő majorság-birtokok u. m.

a.) A Szamosújvár-Németi cs. kir. alkerületben Szépenyertű Szent-Mártonban két darab erdő, egyik 49, másik 30 hold és egy majorságszóla a Gyulafi-hegyben 1 hold 752 1/2 öl kiterjedésű.

b.) Alparéti cs. k. alkerületben Tálalásfalván: 45 hold épületi fának való erdő — és egy szántó 2 hold kiterjedésű.

c.) Válaszuti cs. kir. alkerületben Völcson: egy darab erdő „La fundu szekelilor” nevű helyen 16 hold 826 1/2 öl.

Más a „Karbanarban” 10 hold 560 öl. dttó. a „Rezorában” 5 „ 1207 „ dttó. a „Kirligáthban” 2 „ 1486 „ dttó. „In face stybuluj 3 „ 1075 „ dttó. „La kárare kesyehitzi” 3 hold 1076 öl.

Es egy pusztá telek — kiterjedése 210 öl.

d.) M. Egregyi cs. k. alkerületben Paptelkén: két erdő, egyik 300 — másik 80 hold, — és két telek.

e.) Bánfy-Hunyadi cs. k. alkerületben Valkón: Valkói havasi jövedelméről egy fél telek után. Behoz évenként 90 — és 132 vrt. közötti.

Bedeccsen „La prihogysitye” nevű nagy — „La vále cselezi” és „La Dumbrava” nevű, kisebb erdők. Ugyanott a Babuczi praedium — ugy a Dupe Hagou nevű praedium, fele részei — együtt, vagy külön tagokban szabad kézből örök aron eladandók.

Szöbéli vagy bármentes levelek utján teendő írásbeli tudakozódásokra részletesebb felvilágosítást kaphatni — hol egyszerűs mind az eredeti birtoklevelek megtekinthetők

Kolozsvárt belvárosi nagy piac 455 szám alatt Hajós Jánosnál.

(362)

HIRDETmény.

Alóírt szerencsés jelenteni a méltóságos urrendnek, és t. cz. közönségnek, miszerint a magas kormánytól megnyert engedély mellett, e némes városban a régtől óta nélkülözött énekiskolát nyitand.

Fiu- és leány-gyermekek külön osztályban és külön órákban fognak tanulni, és pedig mindkét nembelikre nézi két osztály létszen: az elsőben a kezdők; a másodikban, kik már az énekekben némi haladást teltek, fognak képezeteni.

Tandij egy tanulótól havanként 2 fit. p. p.

Ezen kívül alóírt magán tanórákat is ad.

A tanítás kezdete f. év május 1-ső napja.

Tanítási órák délelőtt 11—12-ig, délután 4—5 óráig.

Értekezhetni lehet délelőtt 10—12-ig délután 4—6 óráig belső királyutca 17. sz. alatt.

Kolozsvárt april 24-kén 1854. Stóger Béla, énektanító.

(361) (1-3)

Eladó bivalok.

Kolozsvárt a Hüdkapun kívül, a város malmával szemben, a 28-ik számú háznál két fejős bival, mindkettő borjuval eladó. — Értekezhetni irántok a nevezett háznál a tulajdonossal.

(355)

Orvosi jelentés.

Alóírt 30 évi kórházi tapasztalásra támaszkodva LEVELEZÉS utján gyógyít minden külső betegséget, mely fiatalkori tapasztalatlanságból, erős nedvesítésből stáb. ered, valamint a higanynyal és jódallal visszacsélt következében keletkezett még nagyobb rossz következményeket, mint: bőrkültések, ideges fejfájás, elme gyengeség, rozkedély, szédülés, csontfájás, a tagok reszketése, vizeletrekedés, rendetlen aranyér, ugy szintén gyengeségen vagy túlságos ingerültségen alapuló minden alfesti betegséget. Alóírt tehát elvállja a gyökereket gyógyítást, ha a beteg, a minden becületesen orvosnak sajátos szoros hallgatás peccsége alatt, azelőtt kiállott betegségeit, valamint vérmérsékét, testalkotát és más életmódját az alóírt cím alatt nyíltan és szabadon közölni nem ártalja.

SELING C. A. nyug. cs. kir. bányászorvos, kiszolgált katonai főorvos, igazgató és kerületi bányorvos. Bécsben-Dorolya-utca 1107. sz.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betüivel.